

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ивайло Цветанов Стоянов,
Висше училище по телекомуникации и пощи - София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“,

област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ (Регионално
развитие)

Автор: проф. д-р Климент Минев Найденов

Тема: Географски детерминанти на обществената и културна динамика:
регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на
устойчивото развитие

1. Общо описание на представените материали

Със заповед Заповед РД-38-39/19.01.2024г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на Научното жури в процедурата за защита на дисертационен труд „Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ за придобиване на научна степен „доктор на науките“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление, 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Регионално развитие“. Проф. Найденов е представил комплект документи във връзка с процедурата за присъждане на научна степен „доктор на науките“. Приложените документи отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Биографични данни за автора

Климент Минев Найденов е български географ, демограф, регионалист и обществен деятел. Той е професор в Катедра „Регионално развитие“ на Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2019 г. е избран за декан на Факултета. Председател на Българско географско дружество в периода от 2018 до 2022 г. Роден е на 8 февруари 1977 г. в Добрич. Завършва ЕГ „Гео Милев“ през 1996 г., а през 2001 г. – специалност „Икономическа география – география на населението и селищата“ в Геолого-географски факултет на Софийския университет, като специализира две години „Международни отношения“ в същия университет. В периода 2001-2002 г. отбива военната си служба във Военноморските сили на Република България. Придобива втора магистратура по „Икономика и управление на туризма“, а през 2012 г. защитава дисертация на тема „Демографската политика на Р. България – фактор за устойчиво развитие“ в професионално направление 4.4. „Науки за Земята“ (География на населението и селищата – Регионална демография). Последователно заема длъжностите хоноруван преподавател (2002), асистент (2005), старши асистент (2007), главен асистент (2010), доцент (2016) и професор (2021). От 2016 до 2019 г. е ръководител на Катедра „Регионално развитие“, а от 2019 г. – декан на Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Член е на Академичния съвет на СУ „Св. Климент Охридски“ – през 2004-2007 като докторант, през 2019-2023 като декан на ГГФ. От 2016 г. е ръководител на специалност „Регионално развитие и политика“ към Геолого-географски факултет. Създател и ръководител на докторска програма „Регионално развитие“ и ръководител на магистърска програма „Регионална сигурност“ до 2021 г. Ръководител е на магистърска програма „Планиране и управление на териториални системи“ в периода 2016-2019 г. Ръководител е на 18 докторанти, като до 2023 г. успешно защитили са 10. Също така е ръководил над 250 дипломни работи. Автор и съавтор е на повече от 120 статии в България и чужбина. Участник в над 100 национални, международни научни и бизнес проекта. Женен, с три деца.

Проф. Климент Найденов е член на Управителния съвет на Българско географско дружество в периода 2015-2022, а от 2018 до 2022 е Председател на Управителния съвет. Създател е на инициативата на Българското географско дружество – Геодекада 2020-2030. През 2018 г. е избран за главен редактор заедно с проф. д-р Стоян Недков на списание „Известия на Българското географско дружество“, а от 2022 г. е негов заместник главен редактор, след като за главен редактор е избран американския географ Джон Пикълс. Списанието влиза в Scopus през 2023 г. От 2020 г. участва в Националната

комисия за подготовка и провеждане на Националната олимпиада по география и икономика и участва в подготовката на българските олимпийци участващи в Международната олимпиада по география (iGeo). От самото създаване е член на Организационния комитет за провеждане на Българския географски фестивал – най-голямото събитие, популяризиращо науките за Земята в българското общество. През 2023 г. е домакин на фестивала в качеството си на Декан на Геолого-географски факултет, като във фестивалното събитие участват над 1000 души в 17 различни събития – ученически и студентски състезания и конкурси, изложби, публични лекции, научни демонстрации и т.н. От 2017 до 2019 е ръководител и член на експертни групи в процедури за институционална и програмна акредитация по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“ към НАОА. От 2019 е член на Съвета по регионална политика към министъра на МРРБ. В периода 2017-2020 г. е нещатен сътрудник към Комисията по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление към 44 Народно събрание. От 2021 е член на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район за планиране. В периода 2020-2021 г. е член на работната група към Столична община за изготвяне на Програма за качеството на атмосферния въздух на СО 2021-2026 г. От 2021 до 2023 г. е член на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020. За периода 2021-2026 г. е избран за член на постоянно действащ научен съвет към СО за изпълнение на „Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на СО за периода 2021-2026 г. От 2020 г. е член на Съвместния програмен комитет за разработване на Програмата за сътрудничество Гърция – България 2021 – 2027 г. В Центъра за компетентност КВАЗАР (Quasar) е ръководител на звено „Управление на риска“. От 2023 г. Центърът ръководи Националният план за изграждане на квантово-комуникационна инфраструктура в България в ЕК. Центърът е българският представител в Европейската комисия, който координира изпълнението на плана и чрез него България е част от инициативата за защита на чувствителните данни и критичната инфраструктура European Quantum-safe Communication Infrastructure (EuroQCI). През 2023 Найденов е приет за член на Българския антарктически институт във връзка с активното му участие в събития, свързани с българската научно-изследователска програма „Антарктика“. Участва в официалната делегация за тържественото отбелязване на първото плаване на български научно-изследователски кораб към Антарктида и 31-ата Българска антарктическа експедиция, проведено в сградата на Професионалния съвет за икономически науки на Буенос Айрес, Аржентина. Допринася като научен редактор или научен консултант на

различни научни издания и енциклопедии. Вече 20 години е в организационния и редакторски комитет на ежегодната научна конференция „География и регионално развитие“, провеждаща се в Созопол. Съорганизатор на младежки географски научни конференции с международно участие „Бъдещето на географията в България“ – Велико Търново (2005, 2006, 2007 г.). Основател е и член на Университетски подводен клуб „Южен залив“.

3. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационния труд е изключително актуална. В днешния глобализиран свят взаимосвързаността между различните региони се засилва, което води до засилена межкултурна комуникация. Разбирането на географските фактори, които обуславят социалната и културна динамика, е от съществено значение за насърчаване на по-ефективна и конструктивна межкултурна комуникация в контекста на устойчивото развитие. Темата „Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ е актуална по няколко причини. На първо място това е взаимосвързаността в днешния глобален свят в който различните региони са все по-свързани. Това води до засилена межкултурна комуникация, но и до потенциални конфликти поради различията в културните ценности и норми. Разбирането на географските фактори, които обуславят социалната и културна динамика, може да ни помогне да насърчим по-ефективна и конструктивна межкултурна комуникация. На второ място това е неравенството. Съществуват големи неравенства между различните региони в света, както по отношение на нивото на развитие, така и по отношение на достъпа до ресурси. Разбирането на географските фактори, които допринасят за тези неравенства, е от съществено значение за разработването на политики за устойчиво развитие, които да са справедливи и приобщаващи. На трето място стоят промените в околната среда, като например изменението на климата, оказват все по-голямо влияние върху социалната и културна динамика. Разбирането на географските фактори, които обуславят уязвимостта на различните региони към тези изменения, е от съществено значение за разработването на адаптивни стратегии за устойчиво развитие. Застъпена е ни са също така темите за културно многообразие и устойчиво развитие. Светът е богат на културно многообразие. Разбирането на географските фактори, които обуславят това многообразие, може да ни помогне да ценим и да се учим от различните култури. Устойчивото развитие е комплексен проблем, който изисква сътрудничество между

различните региони. Разбирането на географските фактори, които обуславят социалната и културна динамика, може да ни помогне да разработим по-ефективни политики за устойчиво развитие, които да вземат предвид нуждите и спецификите на различните региони. В обобщение темата „Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ е актуална, тъй като ни помага да разберем по-добре взаимосвързания и динамичен свят, в който живеем. Разбирането на географските фактори, които обуславят социалната и културна динамика, може да ни помогне да се справим с редица важни проблеми, като например неравенството, промените в околната среда и културното многообразие.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд "Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие" представлява задълбочено изследване, което анализира как географските фактори влияят на социалните и културните процеси в различни региони. Трудът изследва межкултурната комуникация в контекста на устойчиво развитие, подчертавайки важноста на регионалните особености и детерминанти в процеса на социална и културна адаптация. Той предлага нов поглед върху ролята на географията в формирането на културните и социалните динамики и тяхното значение за устойчивото развитие на обществата.

Дисертационният труд е с общ обем 726 страници. Освен основния текст, работата включва 28 карти, списък със 475 литературни източници предимно на английски език. Цитиранията под линия са 453. В структурно отношение трудът включва въведение, три глави и заключение. Структурата на труда е балансирана и отговаря на изискванията, установени от практиката по отношение съдържанието на една дисертация.

Въведението съдържа доказателство за това, че темата е интердисциплинарна, като са определени актуалността на темата, научното и практическо значение на темата, обект, предмет, цел, задачи, основна хипотеза и няколко подхипотези. Методологията на изследването е добре подбрана и приложена, което гарантира валидността и надеждността на получените резултати. Авторът успешно използва комбинация от качествени и количествени методи, интервюта и статистически анализи, за да идентифицира и анализира географските детерминанти на културната и обществената

динамика. Дисертацията притежава както новост, така и достоверност, и както при всяка изследователска тема идва с определени ограничения. Литературният обзор макар и кратък спомага за изграждане на концептуална рамка, базирана на съществуващата литература по темата, за да се определят ключовите понятия и връзките между тях. Това включва теории за географския детерминизъм, социалната и културна динамика, межкултурната комуникация и устойчивото развитие.

В първа глава „Географската наука, географските закони и отражението им върху развитието на общество, културата, устойчивото развитие и индекса на зеления растеж“ са разгледани основните географски фактори, оказващи влияние върху обществото и културата. По-нататък в главата е разгледано влиянието на географията, обществото и културата върху индексът на зеления растеж и неговите съставни компоненти - ефективното и устойчиво използване на ресурсите, защитата на природния капитал, зелените икономически възможности, социалното включване.

Приносен момент представлява разглеждането на част от географските закони и влиянието им върху обществото, културата и устойчивото развитие. Първият географски закон на Тоблер е крайъгълен камък в пространствения анализ, който влияе върху начина по който географите и другите учени разбират и моделират пространствените модели и процеси. Това предполага, че моделите на физически, социални или икономически явления трябва да отчитат близостта на наблюдаваните обекти. В изследванията на околната среда този закон помага за разбирането на явления като разпространението на замърсители, където въздействието е най-голямо близо до източника и намалява с разстоянието. По отношение на градско планиране, законът насочва специалистите по градоустройство да разберат как ефектите от градските политики свързани с шумовото замърсяване, могат да се разсеят с увеличаването на разстоянието от техния източник. При специалистите по икономическа география, законът е подходящ за обяснение на икономическите дейности и пазарните влияния, които често имат по-силно въздействие на местно ниво и отслабват с увеличаване на разстоянието. При социалните науки, като социология или антропология може да се приложи, за да се разбере как културните черти или социалните практики могат да бъдат по-сходни сред географски близки общности. Законът се използва и при анализи свързани с общественото здраве, като в епидемиологията например за моделиране на разпространението на болести, за които е по-вероятно да се разпространят по-бързо сред населението на по-близко разстояние. Законът оказва влияние върху планирането на транспорта, като подчертава, че местата, които са по-близко едно до друго, ще имат по-

силни транспортни връзки от по-далечните. Авторът обобщава, че първият географски закон на Тоблер е основополагаща концепция, която подчертава значението на географската близост за разбирането на връзките и взаимодействията между различни пространствени явления. Разгледано е влиянието на Първият географски закон върху обществото, културата и върху устойчивото развитие.

Вторият географски закон на Тоблер не е толкова широко признат или официално установен като първия му закон и гласи, че "феноменът извън дадена географска област на интерес, влияе върху това, което се случва вътре". Този закон подчертава идеята, че външни фактори или влияния извън определена географска област могат значително да повлияят на социалната, културната, икономическата и екологичната динамика в тази област. В това изследване авторът приема, че това е продължение на първия закон на Тоблер. Разгледано е влиянието и на Втория географски закон на Тоблер върху обществото, културата и върху устойчивото развитие.

Принцип на пространствената хетерогенност е Втория закон на географията, разгледан в дисертационния труд. Разгледано е влиянието и на Принцип на пространствената хетерогенност върху обществото, културата и върху устойчивото развитие. Авторът правилно отбелязва, че принципът на пространствената хетерогенност, който признава присъщата променливост и разнообразие в пространствените характеристики в различните географски области, има значително влияние върху различни аспекти на обществото.

Във втора глава озаглавена „Анализ на межкултурните различия в света (на примера на 78 държави и тяхната бизнес култура“ авторът умело доказва, че признаването и оценяването на културните различия е от съществено значение за насърчаването на справедлив и справедлив свят, където всички култури се уважават и вземат предвид в глобалния диалог. Приемам тезата му, че културното разбирателство е от ключово значение при проектирането на ефективно образование за околната среда и кампании за промяна на поведението. Посланията, които резонират в специфичен културен контекст, е по-вероятно да бъдат ефективни при насърчаването на устойчиви практики. Правилно се отбелязва, че много екологични конфликти имат културни измерения. Разбирането им може да помогне при разрешаването на конфликти и намирането на взаимно приемливи решения на екологичните проблеми. Тъй като светът става все по-взаимосвързан, въздействието на културните различия върху устойчивостта става по-изразено. Разбирането на тези различия помага за адаптиране към и смекчаване

на негативните аспекти на глобализацията, като свръхпотребление и влошаване на околната среда.

Анализирането на културата и бизнес културата в избраните 78 жържави е от решаващо значение за разбирането и насърчаването на екологичното поведение. Чрез анализиране на межкултурните различия политиците и екологите могат да проектират инициативи, които са в съответствие с местния културен контекст, като по този начин повишават тяхната ефективност и приемане. Тези анализи спомагат за последващото разработване на третата глава на дисертацията. Тя е озаглавена „Регионални дискурси при межкултурните бизнес комуникации в контекста на устойчивото развитие и екологичното поведение“. Явява се е основна за дисертационния труд. На първо място са разгледани културните дименсии на Хофстеде като се прави опит да се анализират ефектите им върху про-екологичното поведение и как бизнес културата влияе върху екологично съзнателното поведение и оттам, върху целите за устойчиво развитие и индекса за зелен растеж. Разработката продължава с т.нар. от автора картиране на измеренията на Хофстеде и влиянието им над екологичното поведение. Доказано е, че връзката между културата и екологичното поведение е дълбока и многостранна, дълбоко вкоренена в ценностите, вярванията, традициите и социалните норми на различните общества. Направен е и регионален анализ по континенти на измеренията на Хофстеде и екологичното поведение.

Текста продължава с Цели за устойчиво развитие на ООН в контекста на межкултурната комуникация и екологичното поведение. Определено можем да твърдим, че връзката е наистина динамична и многостранна, отразявайки сложното взаимодействие между човешките дейности и природната среда. Авторът продължава с тезата си не без основание, че географията играе решаваща роля в оформянето на тези взаимодействия, тъй като определя физическия и биологичния контекст, в който обществата се развиват и взаимодействат със заобикалящата ги среда. Географията влияе върху постигането на Цели за устойчиво развитие на ООН, като определя наличието и достъпността на природните ресурси, уязвимостта към изменението на климата и природните бедствия и капацитета за устойчиво развитие. Екологичното поведение, повлияно от социално-икономически, културни и индивидуални фактори, също значително влияе върху постигането на Цели за устойчиво развитие. Устойчивите практики могат да смекчат неблагоприятните въздействия върху околната среда, докато неустойчивите поведения могат да влошат тези предизвикателствата. Чрез обширния регионален анализ на влиянието на межкултурните бизнес комуникации за

изпълнението на целите за устойчиво развитие ясно проличава динамичната връзка между межкултурните бизнес комуникации, географията и екологичното поведение като се подчертава значението на базираните на място подходи за устойчиво развитие. Разбирането на географския контекст и насърчаването на устойчиво екологично поведение са от съществено значение за справяне с преплетените предизвикателства на социалната, икономическата и екологичната устойчивост. Това подчертава необходимостта от интегрирани политики и разбиране на межкултурните бизнес комуникации, които отчитат сложните взаимозависимости между човешките дейности и географските характеристики на различните региони за ефективно постигане на Целите за устойчиво развитие.

Главата завършва с влиянието на межкултурните бизнес комуникации за изпълнението на Индекса за зелен растеж. Според автора това е многостранна тема, която засяга пресечните точки на международните бизнес практики, устойчивостта и културното разбирателство. Индексът на зеления растеж, разработен за оценка на представянето на държавите в постигането на устойчив икономически растеж, интегрира различни измерения, включително опазване на околната среда, социално включване, икономически растеж и управление. Межкултурните бизнес комуникации играят решаваща роля за подобряване или възпрепятстване на напредъка към целите, капсулирани от Индекса за зелен растеж. Приемам обобщенията на автора, че ролята на межкултурните бизнес комуникации в представянето на Индекса за зелен растеж е дълбока. Правилно е изведено мнението, че светът става все по-взаимосвързан и способността за справяне с културните различия става решаваща за насърчаване на устойчив икономически растеж. Подобрените межкултурни комуникации могат да доведат до по-ефективно международно сътрудничество, отговорни бизнес практики, успешно ангажиране на заинтересованите страни, ефективно прилагане на политики и плавен трансфер на зелени технологии. В крайна сметка подобряването на межкултурните комуникационни умения сред бизнеса и политиците може значително да допринесе за постигането на холистичните цели на Индекса за зелен растеж, проправяйки пътя към по-устойчива и приобщаваща глобална икономика.

В обширното заключение авторът на изследването доказва, че географските детерминанти на социалната и културната динамика, особено в рамките на дискурса на межкултурната комуникация, разкриват дълбокото въздействие, което географията има върху развитието и взаимодействието на обществата. Тази връзка става още по-критична, когато се разглежда през призмата на устойчивото развитие, тъй като

подчертава необходимостта от интегриране на културни и социални съображения в екологичните и икономически политики. Сложната мрежа от взаимодействия между географията и култура и социална динамика не само оформя регионалните идентичности, но и влияе върху ефективността на комуникацията и сътрудничеството в глобален мащаб. В обобщение, авторът доказва всеобхватният подход на географската наука за разбирането на пространствените вариации, разпределението на ресурсите, екологичните предизвикателства и взаимодействията между човека и околната среда, което я прави незаменима за постигане на Целите за устойчиво развитие. Тя предоставя инструментите и заключения, необходими за информирано вземане на решения и ефективно прилагане на инициативи за устойчиво развитие. Анализите и заключенията от дисертационния труд могат да информират политиците, бизнеса и международните организации при вземането на решения, които са културно чувствителни и географски подходящи, като по този начин повишават ефикасността и приемането на политики и инициативи, особено тези, свързани с устойчивото развитие. Проучването се застъпва за културна чувствителност и приобщаване, насърчавайки разбирането, че различните културни и географски среди допринасят за различни гледни точки и решения при справянето с глобалните проблеми. То допринася за академичния дискурс, като предоставя цялостна рамка, която свързва географията, културата и устойчивото развитие. На практика то дава на специалистите и учените по-задълбочено разбиране, необходимо за ефективна работа в мултикултурна и географски разнообразна среда. По същество изследването на „Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ служи за преодоляване на пропуските в разбирането между различните култури и региони. То има за цел да насърчи свят, в който политиките и комуникациите се основават на задълбочено осъзнаване на географския и културен контекст, който оформя обществата, като по този начин допринася за по-устойчива, приобщаваща и хармонична глобална общност.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Авторът посочва 10 приноса, които напълно приемам, въпреки че могат да се редуцират от 5 до 7. Например, първи и втори принос могат да се обединят, четвърти и шести, както и седми и осми. Независимо от тази препоръка, приемам следните научни и научно-приложни приноси:

1. *Подобряване на разбирането на географското влияние върху културата.* Това изследване задълбочава нашето разбиране за това как географията – чрез фактори като климат, ландшафт и наличие на ресурси – влияе върху културните практики, социалните структури и межкултурните взаимодействия. То предоставя емпирични доказателства и теоретични прозрения за сложната връзка между физическата (природната) география и човешката култура.
2. Проучването допринася за *теоретичния напредък в културната география и културните изследвания*, като изследва как географските контексти оформят културната идентичност и социалната динамика.
3. Използван е *интердисциплинарен подход*, съчетаващ методи от географията, социологията, икономика, антропологията, комуникационните изследвания и науки за земята. Това насърчава разработването на иновативни изследователски методологии, които могат да бъдат приложени в други интердисциплинарни изследвания.
4. *Принос към практиките за устойчиво развитие.* Изследването дава представа за това как може да се подходи към устойчивото развитие по начин, който е чувствителен към географския и културен контекст на даден регион и/или държава. Това е от решаващо значение за ефективното прилагане на инициативи за устойчиво развитие, особено в контекста на глобалните екологични предизвикателства.
5. Констатациите *допринасят за областта на межкултурната комуникация*, като илюстрират как географските детерминанти влияят върху стиловете на комуникация между културите. Това знание е жизненоважно за подобряване на межкултурните взаимодействия в различни сектори, включително бизнес, дипломация и образование.
6. Проучването предлага *емпирични данни и теоретични постановки, които могат да информират обществената политика и планиране*, особено в области, свързани с градското развитие, опазването на културата, опазването на околната среда и социалното сближаване.
7. Чрез *анализиране как географската наука влияе върху социалната и културната динамика*, изследването допринася за разбирането как различните общности възприемат, реагират и се адаптират към изменението на климата, което е жизненоважно за разработването на ефективни стратегии за устойчивост на климата.

8. В един глобализиран свят разбирането на географските детерминанти на социалната и културната динамика е от ключово значение за *насърчаване на положителни глобални и местни културни взаимодействия*. Това изследване допринася за по-цялостно разбиране на глобалната взаимосвързаност и културното многообразие.
9. *Образователния принос* се изразява в констатациите и теориите, разработени от това изследване, които могат да обогатят академичните учебни програми в множество дисциплини, насърчавайки по-интегриран и цялостен поглед върху географията, културата и устойчивото развитие.
10. В контекста на международен бизнес и глобално сътрудничество, изследването предоставя *ценна информация за управлението и работата в културно различни екипи*. Разбирането на географските влияния върху културните практики може да помогне на организациите да разработят по-ефективни комуникационни стратегии и управленски практики, които зачитат културните различия.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръчвам на автора да оформи и издаде под формата на монографичен труд научното изследване!

Въпрос:

Има ли и други географски закони с които може да се разшири научното изследване?

7. Публикациите по дисертационния труд

Авторът е представил седем публикации по темата на дисертационния труд, повечето от които са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както следва:

1. Найденов Кл., Д. Атанасов, Картиране на измеренията на Хофстеде и влиянието им над екологичното поведение, Конференция „География и регионално развитие, Созопол, 2023 г.
2. Naydenov Kl., BULGARIAN CASE STUDIES IN IMPROVING URBAN AIR QUALITY, International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2022, pages:287-294, ISSN (online):13142704, doi:10.5593/sgem2022/4.1/s19.37, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)

3. Naydenov Kl., GEOPARKS AS A BASIS FOR THE INTEGRATED CONSERVATION OF ECOSYSTEMS, CULTURAL HERITAGE, AND DEVELOPMENT OF ECOTOURISM, International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2022, ISSN (online):13142704, doi:10.5593/sgem2022/5.1/s20.026, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)
4. Naydenov Kl., D. Atanasov, Green city—future sustainable development and smart growth, Proceedings of the International conference “InterCarto. InterGIS”, issue:28, 2022, ISSN (print):2414-9179, ISSN (online):2414-9209, doi:<https://doi.org/10.35595/2414-9179-2022-1-28-35-42>, Ref, SCOPUS, SJR (- 2022)
5. Naydenov Kl., GREEN COMPETITIVENESS AS A REGIONAL BUSINESS STRATEGY, 21st International Multidisciplinary Scientific GeoConference SGEM 2021, 2021, pages:131-138, ISSN (print):978-619-7603-28-6, ISSN (online):1314-2704, doi:10.5593/sgem2021/5.1/s20.031, Ref
6. Naydenov Kl., D. Atanasov, Circular economy and sustainable development in the EU — some aspects and trends, Proceedings of the International conference "InterCarto.InterGis", 26/1, 2020, pages:5-11, ISSN (print):2414-9179, ISSN (online):2414-9209 , Ref, др.
7. Naydenov Kl., SMART REGIONS – OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE FUTURE , Proceedings - International Scientific Conference GEOBALCANICA 2020, 2020, pages:565-570, ISSN (online):1857-7636, doi:<http://dx.doi.org/10.18509/GBP.2020.62>, Ref, IF (- 2020)

8. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд "Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие" има общ обем от 129 страници и представя основните изводи и научни приноси на изследването. Той обобщава анализа на влиянието на географските фактори върху социалните и културните динамики и тяхната роля в межкултурната комуникация, особено в контекста на стремежа към устойчиво развитие. Авторефератът подчертава значението на регионалните специфики

за разбирането и управлението на културните взаимодействия и развитието на обществата и съответства на съдържанието на дисертационния труд.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на кандидата в писането на дисертацията "Географски детерминанти на социалната и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие" е ключово за разработването на темата. То включва събиране на данни, анализ и интерпретация на резултатите, които изследват взаимодействието между географската среда и културните процеси. Личи активно участие във всички етапи на изследването, както и демонстрирането на задълбочено разбиране на предметната област, като това води до формулиране на приноси и получени резултати, които са авторски.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертацията може да бъде доразвита в следните направления:

- Да се разшири изследването, като се включат и други държави.
- Да се проведат по-задълбочени изследвания на регионалните дискурси в межкултурната комуникация.
- Да се разработят конкретни методи за насърчаване на по-ефективна и конструктивна межкултурна комуникация.

След известна редакция и допълнения, препоръчвам и считам, че трудът може да бъде публикуван в две монографии.

11. Заключение

Дисертационният труд "Географски детерминанти на обществената и културна динамика: регионални дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие" с автор Климент Минев Найденов е ценен принос към науката. Трудът се отличава с висока теоретична и методологическа подготовка, както и с богата емпирична база. Резултатите от изследването са значими и могат да бъдат използвани за разработване на политики за насърчаване на по-ефективна и конструктивна межкултурна комуникация в контекста на устойчивото развитие. Същевременно трудът отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и

реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Резултатите от изследването са значими и могат да бъдат използвани за разработване на политики за насърчаване на по-ефективна и конструктивна межкултурна комуникация в контекста на устойчивото развитие.

Дисертационният труд на тема „Географски детерминанти на социалната и културната динамика: регионалните дискурси в межкултурната комуникация в контекста на устойчивото развитие“ има съществени достойнства и значение по няколко причини. Тази тема е в пресечната точка на географията, социологията, културологията и устойчивото развитие, предлагайки богато поле за академично проучване с практически последици. Това се доказва и от интердисциплинарния подход, интегриращ концепции от географията, културологията, социологията и науките за околната среда. Той насърчава развитието на всеобхватно разбиране, което надхвърля традиционните академични граници, насърчавайки холистичен възглед за това как географските фактори влияят върху социалната и културната динамика в рамките на устойчивото развитие. Дисертацията допринася за областта на межкултурната комуникация, като подчертава как регионалните и географски контексти влияят върху комуникационните практики. Тя обогатява дискурса за межкултурната бизнес комуникация чрез добавяне на географска перспектива, която често се пренебрегва в проучвания, фокусирани предимно върху езикови и културни фактори. Чрез изследване на начина, по който географските детерминанти оформят социалната и културната динамика, изследването дава ценна представа за това как предизвикателствата и решенията за устойчиво развитие се възприемат и прилагат по различен начин в различните региони. Тази перспектива е от съществено значение за изработването на политики и практики за устойчиво развитие, които са адаптивни към различни културни и социални контексти. Констатациите от тази дисертация могат да информират политиците за значението на отчитането на географските, социалните и културните фактори в инициативите за устойчиво развитие. Разбирането на тази динамика може да доведе до по-ефективни и приобщаващи политики, които отчитат различните нужди и перспективи на общностите в различните региони. Тази тема на дисертацията предлага уникална възможност за изследване на глобални проблеми с местни нюанси, като допринася за глобалното разбиране на устойчивото развитие, като същевременно признава важноста на локалните, културно информирани подходи. Темата открива пътища за бъдещи изследвания, като приканва към по-нататъшно изследване на специфични географски детерминанти на културната и социална динамика и техните последици за устойчивото

развитие. Дисертационният труд показва, че Климент Минев Найденов притежава необходимите теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на задълбочено научно изследване. Работата му върху географските детерминанти на социалната и културната динамика в контекста на устойчивото развитие предлага задълбочени прозрения в сложното взаимодействие между физическата география, културната идентичност, социалните структури, межкултурните бизнес комуникации и практиките за устойчиво развитие.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното научно изследване и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“ на Климент Минев Найденов в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Регионално развитие“.

Член на НЖ:

/проф. д-р Ивайло Цветанов Стоянов/

23.02.2024 г.,

София